

ב"ה ה' מנחם אב תשע"ח

חוק הלאום - משמעויות ובעיות

בימים הקרובים אמורה הכנסת לאשר את חוק הלאום אישור סופי בקריאה שניה ושלישית. על אף שמטרתו של חוק זה היא טובה וראויה - לחזק את זהותה היהודית של המדינה, הוא עלול ליצור בעיות קשות, הן מסיבות עקרוניות והן מסיבות פרטניות המצויות בחוק.

הבעיה העקרונית -

חוק הלאום מחוקק כחוק יסוד כלומר כ"חוק-על" שגובר על חוקים אחרים

בפועל החוק הוא חוק חלול, כלומר - הוא קובע אמירות עקרוניות ולא מעשיות, ולכן הוא בהכרח לא יוכל לשמש כחוק מעשי מחייב. השימוש היחיד שיהיה לחוק הוא בכך שהוא יהיה כלי הנתון לפרשנות בידי בג"ץ שישתמש בו כטוב בעיניו.

סעיפים בעייתיים במובן הלאומי

- **סעיף 5 קובע -** "המדינה תהא פתוחה לעלייה יהודית *ולקיבוץ גלויות*." הרחבת המושג 'עלייה' מעליה יהודית לקיבוץ גלויות מהווה פתח משמעותי לעלייה של קבוצות אוכלוסיה שאינן יהודיות.
- **סעיף 6א קובע -** "המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של בני העם היהודי ושל אזרחיה הנתונים בצרה ובשביה בשל יהדותם *או בשל אזרחותם*." השוואת מעמדם של אזרחי המדינה (- במשתמע - אלה שאינם יהודים) הנתונים שבי עם בני העם היהודי יש בו משום פגיעה במחויבות המיוחדת של המדינה לעם היהודי.

סעיפים בעייתיים במובן הדתי

- **סעיף 6ג קובע :** "המדינה תפעל לשימור המורשת... של העם היהודי בקרב יהודי התפוצות" - סעיף זה מאפשר בהכרח לבג"ץ להכיר באופן רשמי בזרמים הרפורמים.
- **סעיף 8 קובע -** "הלוח העברי הוא לוח רשמי של המדינה *ולצידו ישמש הלוח הלועזי כלוח רשמי*." קביעת הלוח הלועזי כלוח רשמי בחוק יסוד מהווה פגיעה בזהות היהודית של המדינה.
- **סעיף 10 קובע -** "שבת ומועדי ישראל הם ימי המנוחה הקבועים במדינה; למי שאינם יהודים הזכות לקיים ימי מנוחה בשבתם ובחגיהם; *פרטים לעניין זה ייקבעו בחוק*." סעיף זה מרסק למעשה את הסטטוס קוו בעניין השבת ומכריח את הכנסת לחוקק חוקים חדשים בעניין השבת, חוקים שקרוב לוודאי שלא ישמרו על המצב החוקי הנוכחי (אם הכוונה היתה אחרת, ניתן היה לכתוב כמו שנכתב לגבי השפה הערבית שהחוק לא ייפגע בחוקים שנקבעו כבר).
- כמו כן, החוק קובע שלאינם יהודים ימי המנוחה הם על פי דתם. בכך החוק נותן מעמד חוקי לימי החג הדתיים של אינם יהודים. במקום זאת צריך היה להגדיר שיש להם זכות למנוחה (כפי שקובע החוק הקיים).